

Comhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath

An Cháin Mhaoine Áitiúil – Ceisteanna Coitianta

Céard í an Cháin Mhaoine Áitiúil (CMÁ)?

Is éard atá sa Cháin Mhaoine Áitiúil cáin atá iníoctha ar luach margaidh maoine cónaithe.

Céard í maoin chónaithe?

Is éard atá i maoin chónaithe aon fhoirgneamh nó aon struchtúr (nó cuid d'fhoirgneamh) a n úsáidtear é, nó atá oiriúnach lena úsáid, mar áit chónaithe agus áirítear leis aon seid, cró, garáiste nó foirgneamh nó struchtúr eile agus áirítear leis talamh suas le haon acra amháin ar achar. Ní bhaineann CMÁ le láithreáin forbraíochta ná le talamh feirme.

Cathain a tháinig CMÁ i bhfeidhm?

Tháinig an muirear i bhfeidhm an 1 Iúil 2013. Bhí muirear leathbhliana iníoctha in 2013, agus tá muirear bliana iomláine iníoctha ó 2014 ar aghaidh.

Cé atá freagrach as an gcáin a bhailiú?

Is iad na Coimisinéirí Ioncaim a bhailíonn CMÁ. Cuireann na Coimisinéirí Ioncaim réimse modhanna ar fáil chun an cháin a íoc. Is féidir sonraí breise a fháil ón seoladh seo a leanas:

<http://www.revenue.ie/ga/tax/lpt/>

Cé atá faoi dhliteanas CMÁ a íoc?

Tá gach úinéir maoine cónaithe, lena n áirítear maoine ar cíos, faoi dhliteanas an cháin a íoc. Tá na grúpaí seo a leanas faoi dhliteanas CMÁ a íoc freisin:

- Daoine a bhfuil léas fadtéarmach acu (léas 20 bliain nó níos faide)
- Daoine a bhfuil léas saoil nó ceart cónaithe fadtéarmach (ceart cónaithe saoil nó ceart cónaithe os cionn 20 bliain) acu i maoin chónaithe
- Údaráis áitiúla nó eagraíochtaí tithíochta sóisialta
- Duine atá ag gníomhú i gcáil ionadaí pearsanta d'úinéir nach maireann (mar sheiceadóir/riarthóir eastáit, mar shampla). Tá iontaobhaithe nó tairbhíthe faoi dhliteanas i gcomhpháirt i gcás ina bhfuil maoin chónaithe á sealbhú ar iontaobhas.

Cén chaoi a ríomhtar luach na maoine?

Tá an cháin bunaithe ar *luach inmhuirir* maoine cónaithe ar an *dáta luachála*. Sainmhínítear an luach inmhuirir mar an luach margaidh, a bhféadfaí a bheith ag súil leis go réasúnach, a bheadh ar an maoin dá ndíolfaí í ar an margadh oscailte ar an dáta luachála.

Ba é an 1 Bealtaine 2013 an dáta luachála don tréimhse 4 bliana faoi cheann 2016. Ciallaíonn sé sin go mbeidh an luacháil a rinneadh ar do mhaoin chun críocha CMÁ ar an 1 Bealtaine 2013 ag fanacht mar atá ar feadh 2013, 2014, 2015 agus 2016 (fiú má tá an mhaoin feabhsaithe agat).

Rinneadh luacháil de réir féinmheasúnaithe in 2013 agus iad na luachálacha féinmheasta sin a bheidh á n-úsáid faoi cheann 2016.

Céard é an bunráta CMÁ?

Is é 0.18% an bunráta CMÁ.

Céard é an bunráta CMÁ do Chathair Bhaile Átha Cliath?

Is é 0.153% an bunráta CMÁ do Chathair Bhaile Átha Cliath.

Cén fáth a bhfuil ráta difriúil ann do Chathair Bhaile Átha Cliath?

Faoi Alt 20 den Acht Airgeadais (Cáin Mhaoine Áitiúil), 2012, is feidhm fhorchoimeádta de chuid ár gcomhaltaí tofa é bunráta CMÁ a athrú de réir +/- 15%. Tugtar an fachtóir coigeartaithe áitiúil ar an coigeartú sin agus ní rachaidh sé thar 15%.

Mar chuid den phróiseas buiséadach, rith ár gcomhaltaí tofa rún ar an 22 Meán Fómhair 2014 chun an CMÁ i gceantar Chathair Bhaile Átha Cliath a laghdú 15% don bhliain 2015. Is é 0.153% an ráta éifeachtach CMÁ i gCathair Bhaile Átha Cliath ar mhaoin a bhfuil luach faoi bhun €1 mhilliún aici. I gcás maoine ar mó a luach ná €1 mhilliún, tá cáin dlite ag 0.153% ar an gcéad €1 mhilliún agus ag 0.2125% ar an luach os cionn €1 mhilliún.

Cé mhéad a chosain sé ar Chomhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath an CMÁ a laghdú?

Ba é €12.4 milliún an costas a bhain le laghdú 15% an CMÁ.

Cén fáth a n-iarrtar orm an CMÁ a athrú arís?

De réir Ionstraim Reachtúil 296 na bliana 2014, féadfaidh an t-údarás áitiúil:

‘An bunráta a athrú agus fachtóir coigeartaithe áitiúil a shocrú, de réir rúin, a bheidh i bhfeidhm ar feadh tréimhse bliana amháin ón gcéad dáta eile a ndlifear cáin mhaoine áitiúil’

Dá bhrí sin, nuair a rith ár gcomhaltaí tofa rún i Meán Fómhair 2014 leis an ráta a athrú, ba i gcomhair dliteanais don bhliain 2015 amháin é. Chun an dliteanas CMÁ a laghdú don bhliain 2016, níor mhór dár gcomhaltaí tofa rún a rith i Meán Fómhair 2015 agus chaithfí fógra a thabhairt do na Coimisinéirí Ioncaim faoi sin faoin 30 Meán Fómhair 2015.

Arís, ní féidir an ráta a athrú ach de réir +/- 15% den bhunráta.

Cén muirear a bhfuil mé faoi dhliteanas é a íoc faoi láthair?

Tá an Cháin Mhaoine Áitiúil bunaithe ar bhandaí luach margaidh. Cuimsítear leis an gcéad bhanda gach maoin suas le luach €100,000. Méadaítear na bandaí in iolraithe ar €50,000 ina dhiaidh sin. Sa tábla thíos, léirítear an muirear atá á íoc agat faoi láthair bunaithe ar do bhanda luachála;

Banda Luachála CMÁ	Lárphointe	An Cháin Mhaoine Bhliantúil
€		€
0-100,000	50,000	76.50
100,001-150,000	125,000	191.25
150,001-200,000	175,000	267.75
200,001-250,000	225,000	344.25
250,001-300,000	275,000	420.75
300,001-350,000	325,000	497.25
350,001-400,000	375,000	573.75
400,001-450,000	425,000	650.25
450,001-500,000	475,000	726.75
500,001-550,000	525,000	803.25
550,001-600,000	575,000	879.75
600,001-650,000	625,000	956.25
650,001-700,000	675,000	1,032.75
700,001-750,000	725,000	1,109.25
750,001-800,000	775,000	1,185.75
800,001-850,000	825,000	1,262.25
850,001-900,000	875,000	1,338.75
900,001-950,000	925,000	1,415.25
950,001-1,000,000	975,000	1,491.75

Déantar maoin ar mó a luach ná €1 mhilliún a mheasúnú de réir a luacha reatha ag 0.153% ar an gcéad €1 mhilliún agus ag 0.2125% ar an luach os cionn €1 mhilliún.

Cén cistiú CMÁ a bhfuiltear ag súil leis don bhliain 2015?

Tá an Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil tar éis a mheas go mbeidh cistiú €70.2 milliún ag Cathair Bhaile Átha Cliath in 2015. Tar éis €16.5 milliún a aistriú chuig an gciste náisiúnta comhionannaithe, is é €53.7 milliún an cistiú atá ar fáil. Is mar seo a leanas a leithdháiltear an cistiú a bhfuiltear ag súil leis:

Mar a ríomhadh an cistiú CMÁ do cheantar Chathair Bhaile Átha Cliath in 2015	
	€M
Cistiú ionchais CMÁ do Chathair Bhaile Átha Cliath in 2015	70.2
Aistriú chuig an gciste náisiúnta comhionannaithe (20% de €82.6 milliún)	16.5
Cistiú CMÁ ar fáil do Chathair Bhaile Átha Cliath in 2015	53.7

Cén chaoi a n-úsáidfidh Cathair Bhaile Átha Cliath an t-airgead sin?

De réir Chiorclán Airgeadais 17/2014, arna eisiúint ag an Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil, ordaítear do Chomhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath na deontais seo a leanas a fhéinchistiú sa bhliain 2015, .i. úsáidfean an CMÁ chun deontais a chistiú a bhíodh cistithe roimhe seo ag an Rialtas. In 2015, bhí €4.2 milliún den chistiú nua do Chathair Bhaile Átha Cliatha ina fháltas CMÁ agus ghabh iarmhéid an chistiúcháin CMÁ in ionad deontas a bhfuarthas ón rialtas roimhe seo;

Leithdháileadh Chistiú CMÁ don Bhliain 2015	
	€M
Deontais chaipitil tithíochta de réir Chiorclán Airgeadais 17/2014	25.0
Scéim um Chaipiteal ó Iasachtaí agus Fhóirdheontais de réir Chiorclán Airgeadais 17/2014	16.1
Deontais Bóithre de réir Chiorclán Airgeadais 17/2014	5.7
Deontais Ilchuspóra a leithdháileadh roimhe seo (sa bhonn cistiúcháin cheana)	2.7
Cistiú breise le haghaidh soláthar seirbhísí	4.2
An méid iomlán cistiú CMÁ a ghabhfaidh in ionad na sruthanna cistiúcháin atá ann faoi láthair	53.7

Céard é an Ciste Náisiúnta Comhionannaithe?

D'fhógair an rialtas i Meán Fómhair 2014 go mbeadh 80% de na fáltas CMÁ uile arna bhfáil ag údarás áitiúil le coinneáil go háitiúil agus an 20% eile díobh le hathdháileadh ar an gciste náisiúnta comhionannaithe. Tá an ciste seo ceaptha tacaíocht airgeadais a thabhairt do Chomhairlí a mbeadh a bhfáltas CMÁ níos lú in 2015 ná an leithdháileadh a fuair siad ón gCiste Rialtais Áitiúil in 2014. Bainfidh naoi n-údarás áitiúil déag tairbhe as an gciste comhionannaithe in 2015. Is é €101.9 milliún luach iomlán an chiste sin don bhliain 2015.

Cén tionchar atá ag CMÁ ar sholáthar seirbhísí Údarás Áitiúil?

Is ar na hÚdarás Áitiúla a fhabhróidh an t ioncam ó CMÁ, agus úsáidfean an t ioncam sin chun tacú le soláthar seirbhísí áitiúla. Cloíonn an smaoineamh seirbhísí áitiúla a mhaoiniú trí mhuirir áitiúla leis an dea-chleachtas idirnáisiúnta. I measc seirbhísí eile, tá Comhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath freagrach as Páirceanna Poiblí, Leabharlanna, Saoráidí Fóillíochta, Seirbhísí Dóiteáin agus Éigeandála, Seirbhísí do Dhaoine gan Dídean, Glanadh Sráideanna, Soilsiú Sráide, Cothabháil Bóithre, Pleanáil agus Forbairt, Mótarcháin, agus Toghcháin Áitiúla.

An bhfuil aon ionchur agamsa sa phróiseas?

Tá. Faoi Alt 20 den Acht Airgeadais (Cáin Mhaoine Áitiúil), 2012, ceanglaítear ar Údarás Áitiúil próiseas comhchomhairle poiblí a chur i bhfeidhm chun tuairimí agus dearcchá a lorg ón bpobal. Mar chuid den phróiseas sin, iarrann Comhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath ort do thuairimí ar CMÁ a chur isteach.

Beidh an próiseas comhchomhairle poiblí ar siúl **Dé Déardaoin an 2 Iúil go dtí Céadaoin an 5 Lúnasa ag 4.30pm** Úsáidfean an fhaisnéis a gheofar sa phróiseas sin chun faisnéis a chur ar fáil do na Comhairleoirí agus a ndualgais chinnteoireachta á gcomhlíonadh acu. Reáchtálfar an cruinniú den chomhairle chun é sin a phlé go déanach i mí Mheán Fómhair.

Is féidir leat do thuairim/do dhearcadh a léiriú mar seo a leanas:

1 – An suirbhé seo ar líne a chomhlánú ag <http://bit.ly/DublinCityCouncilLPTConsultation>

2 – An suirbhé seo a chomhlánú agus é a sheoladh le ríomhphost chuig: lptconsultation@dublincity.ie

3 – I scríbhinn tríd an suirbhé seo a chomhlánú agus é a sheoladh chuig:

Comhairliúchán ar an gCáin Mhaoine Áitiúil,
f.ch. An Rannóg Airgeadais,
Comhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath
Oifigí na Cathrach,
Cé an Adhmaid,
Baile Átha Cliath 8

Cuirfear cóipeanna crua den suirbhé seo ar fáil i Leabharlanna Poiblí Chomhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath agus san Ionad Seirbhísí do Chustaiméirí, Oifigí na Cathrach, Cé an Adhmaid, Baile Átha Cliath 8 agus in Oifigí Ceantair áitiúla. Cuirfear leagan PDF den suirbhé ar líne ar fáil freisin lena íoslódáil ar <http://bit.ly/DublinCityCouncilLPTConsultation> nó cuirfear cóip chugat ach ríomhphost a sheoladh chuig lptconsultation@dublincity.ie

Céard a tharlóidh má athraíonn na Comhaltaí Tofa bunráta CMÁ?

Ní mór don Chomhairle Cathrach fógra a thabhairt don Roinn Comhshaoil agus do na Coimisinéirí loncaim araon faoin 30 Meán Fómhair 2015. Déanfar fógra poiblí chun an pobal a chur an eolas faoin gcinneadh sin a fhoilsiú laistigh de 14 lá ó ghlacadh chinneadh na gcomhaltaí tofa i nuachtáin áitiúla agus ar láithreán gréasáin Chomhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath www.dublincity.ie.